

ABD'NİN ASKERİ VARLIĞININ/YOKLUĞUNUN AB'DE YARATTIĞI ENDİŞE

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Analiz No : 2020 / 44

23.12.2020

Almanya Savunma Bakanı Annegret Kramp Karrenbauer, geçtiğimiz Kasım ayı ortalarında Amerika Birleşik Devletlerinin (ABD) nükleer ve konvansiyonel kabiliyetleri olmadan Almanya ve Avrupa kendini savunamaz. Bunlar çarpıcı gerçeklerdir. demişti[1]. Bunu bu kadar açık bir şekilde ifade etmek ise bir diğer çarpıcı gerçektir. Avrupanın savunma alanında kendine yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum Avrupa ordusu düşüncesinden farklı bir yaklaşım gerektirmektedir. Kramp Karrenbauer, ABDnin askeri varlığı ortadan kalktığı takdirde, onun yerine gelebilecek bir askeri varlıktan bahsedilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ise bu görüşte değil. Macron tamamen bağımsız bir Avrupa savunma stratejisini desteklediğini açık bir şekilde ifade etmiştir[2].

Avrupanın kararsızlığı bir yana, ABDnin de askeri olarak Avrupada kalma isteği Başkandan Başkana değişiklik göstermektedir. ABDden ayrı olarak, 14 Eylül 2016 tarihinde dönemin Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker de artık Avrupanın başkalarının askeri gücüne güvenmesinin hatalı olduğunu söylemiştir. Malideki Fransız askeri varlığı ABnin de Sahel Bölgesinde[3] yer alma isteğini ortaya koymaktadır[4]. Tabii, bunun için Juncker, Avrupa savunma sanayiinin yenilikçi davranması gerektiğini de vurgulamıştı. Bu sebeple Avrupa Savunma Fonu fikrini öne sürmüştü.

Önümüzdeki yeni dönemde ise AB ve ABDnin birbirlerini destekler nitelikte kararlar alması Türkiye açısından sürpriz olmayacaktır. Zira AB yaptırım kararları tehdidinde bulunurken, benzer şekilde ABDnin de CAATSA (İng. Countering Americas Adversaries Through Sanctions Act Tr. Amerikanın Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Etme Yasası) yaptırımları ile Türkiyeye yüklenmesi bir gösterge oluşturmaktadır. CAATSA çerçevesinde yaptırım uygulanan ülkeler NATO üyesi olmayan Rusya, İran, Çin ve Kuzey Kore'dir. Burada dikkat çekilmesi yerinde olacak husus, NATOnun (İng. North Atlantic Treaty Organization, Tr. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü) ABD ve AB etkisinde hareket etmesidir. ABnin, 10 11 Aralık tarihlerinde AB Zirvesi bildirisinde Türkiye'ye yönelik yaptırımları bireyler

düzeyinde uygulamaya karar vermesi Türkiye açısından olumlu olarak değerlendirilebilmektedir. Bilindiği üzere, başta Fransa olmak üzere AB, Türkiye'nin Doğu Akdenizdeki tüm etkinliğini kısıtlama amacı gütmüştür. Hatta daha da ileri giderek, Türkiye'yi uluslararası hukuka uygun hareket etmemek konusunda suçlamıştır[5]. Özellikle Fransa'nın bu konuda fikri değişmemiştir. Fransa'nın Avrupa İşleri Bakanı Clement Beuaune, Türkiye'nin Doğu Akdeniz konusunda yaptırımlara tabii olması gerektiği konusundaki fikrini açıkça ortaya koymuştur[6]. Ancak alınan kararlar konusunda AB'nin Ekim ayındaki Zirvede alınan kararlara geri döndüğü gözlemlenmiştir. Bu durum, AB'nin daha kapsamlı bir şekilde karar alabilmek için Mart ayına kadar kendine zaman vermesi ile sonuçlanmıştır. Buradaki sorun ise AB'nin Türkiye konusunda somut bir stratejisi olmamasıdır[7]. Bunun en belirgin göstergesi ise, Türkiye'nin aday ülke statüsünden bahsedilmemesidir[8]. AB'nin, bilhassa Doğu Akdeniz konusunda, ABD'nin önemli bir partner olduğunu dile getirmesi şaşırtıcı değildir. Joe Biden'ın ABD Başkanı seçilmesinin ardından ABD ve AB arasındaki eşgüdüm dikkat çekmektedir. Almanya Savunma Bakanı Annegret Kramp Karrenbauer'in yazının başında yer verdiğimiz ifadeleri tüm süreç göz önünde bulundurulduğunda anlam ifade etmektedir.

Hatırlanacağı gibi Haziran 2020'de NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, ABD'nin Almanyadan askerlerini çekmesi konusunda ABD'yi eleştirmişti. ABD'nin Almanyadaki varlığının korunması NATO'nun önceliklerinden biridir. ABD'nin Almanyada bulunması AB'nin güvenliği açısından da önem taşımaktadır. Trump'ın ABD askerlerini çekeceğini söylemesi NATO'nun çıkarları ile örtüşmemektedir[9]. Bugün, ABD'nin AB için önemli olduğunun vurgulanması ise bilhassa Macron'un NATO'yu itibarsızlaştırmaya çalışan ifadelerinden sonra NATO'daki işbirliğinin önemini hatırlatmak açısından hayatiidir[10]. Almanyadaki ABD askeri varlığı 1954'ten beri devam etmektedir. Yeni olmayan bir başka durum ise Fransız Parlamentosunun 1954'te NATO'nun da desteğinin bulunduğu Avrupa Savunma Topluluğu (AST)'na onay vermemesidir. Macron, bugün NATO'dan bağımsız olarak oluşturulacak, içinde ABD'nin olmadığı bir Avrupa Savunma Stratejisine vurgu yaparak Fransa'nın 66 yıl önceki tutumunu devam ettirmektedir.

NATO, AB'nin bugünkü varlığının mimarlarından biridir. AB içinden NATO'nun varlığını inkâr eden seslerin yükselmesi NATO'nun ağırlığını ve önemini etkilemeyecektir. NATO'nun varlığı, karar alma aşamalarında da etkisini göstermektedir. NATO, Türkiye gibi stratejik öneme sahip devletlerin anahtar rolünü hatırlatarak da dönüşü olmayan kararlar alınmasının önüne geçmek durumundadır.

*Fotoğraf: https://stock.adobe.com/ee/search/images?k=nato+eu&asset_id=281753664

[1] EU Still Needs US Military Protection, Germany Says, *EU Observer*, 18 Kasım 2020, <https://euobserver.com/tickers/150111>

[2] Europe Still Needs US, NATO for security: German Defence Minister, *Reuters.com*, 17 Kasım 2020, <https://www.reuters.com/article/us-usa-election-eu-defence-anne-idUSKBN27X13J>

[3] Malideki siyasi istikrarsızlık ve El Kaide bağlantılı grupların faaliyetlerine karşı 11 Ocak 2013 tarihinde Serval operasyonunu başlatan Fransa, Mali hükümetinin Kuzey topraklarını (Timbukti ve Gao şehirleri de dahil) radikal İslami isyancıların elinden geri almaya yardımcı olmuştu. Ancak Sahel bölgesindeki (Senegal, Moritanya, Mali, Burkina Faso, Nijer, Nijerya, Çad, Sudan, Eritre) artan çatışmalar çözümsüzlüğün daha da artmasına neden olmuştur. Bu bölgede 4 ila 5 bin civarında Fransız askeri yer almaktadır. Bölgedeki kontrolün Birleşmiş Milletlerin (BM) 10 bin civarındaki barış gücü askeri tarafından sağlanamaması dolayısıyla Fransız askeri bölgede varlık göstermiştir (Alaattin Doğru, Fransanın Afrikadaki Askeri Varlığı: Sahel Etabı, *Anadolu Ajansı*, 10 Nisan 2019, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransanin-afrikadaki-askeri-varligi-sahel-etabi/1447611>).

[4] Savunma Eylem Planı: Avrupa Savunma Fonuna Doğru, *Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu*, 1 Aralık 2016, <https://www.avrupa.info.tr/tr/news/avrupa-savunma-eylem-plani-avrupa-savunma-fonuna-dogru-4443>

[5] Hazel Çağan Elbir, ABnin Dikkat Etmesi Gereken Bir Gerçek: Doğu Akdenizde Türkiye de Var, *avim.org.tr*, 24 Ocak 2020, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/AB-NIN-DIKKAT-ETMESI-GEREKEN-BIR-GERCEK-DOGU-AKDENIZ-DE-TURKIYE-DE-VAR>

[6] AB Zirvesinde Türkiye ve Doğu Akdeniz ile İlgili Hangi Kararlar Alındı?, *bbc.com*, 11 Aralık 2020, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55269631>

[7] Prof. Triantaphyllou: "Oyun kuralları değişecek", *Deutsche Welle*, 12 Aralık 2020, <https://www.dw.com/tr/prof-triantaphyllou-oyun-kurallari-degiscek/a-55910889>

[8] Selim Yenel, Avrupa Birliğinin Türkiyeye Yönelik Yaptırım Politikasının İflassı, *Global İlişkiler Forumu (GİF)*, 14 Aralık 2020, <http://www.gif.org.tr/files/ABDegerlendirme.pdf>

[9] Stoltenberg: Almanyanın Liderliğine Daha Fazla İhtiyaç Var, *Deutsche Welle*, 23 Haziran 2020, <https://www.dw.com/tr/stoltenberg-almanyanin-liderligine-daha-fazla-ihiyaç-var/a-53918905>

[10] Europe Still Needs U.S., NATO for Security: Germany Defence Minister, *Reuters*, 17 Kasım 2020, <https://www.reuters.com/article/us-usa-election-eu-defence-anne-idUSKBN27X13>

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "ABD'İN ASKERİ VARLIĞININ/YOKLUĞUNUN AB'DE YARATTIĞI ENDİŞE." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2020 / 44. Aralık 23. Erişim Temmuz 09, 2026. <https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/ABD-NIN-ASKERI-VARLIGININ-YOKLUGUNUN-AB-DE-YARATTIGI-ENDISE>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır